

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

Conclusion

The paper presents the complete classification of administrative situations and the strategies of solving them within the framework of model notions applying to the market conditions.

The methods for describing administrative situations, their reasons for arising and contents are analyzed. It is shown that the most complete classification of administrative situations is possible when one takes into consideration the stages of enterprise activity, the sources of situations and their substantial characteristics. In addition, the consumer's environment as an important participant in the enterprise activity under economic market conditions must be included in a number of administrative situation sources. The strategies using a set of elementary control cycles to solve administrative situations are described. It is shown that the market and innovation strategies as well as the adaptation, regulation and environment formation may also be the means of solving administrative situations.

Súhrn

Článok prezentuje modelové pojmy pre popis a klasifikáciu riadiacich situácií vyvinutých a špecializovaných vzhľadom na trhové podmienky. Taktiež sú analyzované ich zdroje a obsah,

ako aj elementárne cykly kontroly a stratégií pri riešení rozhodovacích problémov.

Kľúčové slová: situačná metóda, riadiace rozhodnutie, výrobné situácie

Literature

EKATERINOSLAVSKIY, U. U. 1988. Administrative situations : analysis and decision. In: Economics, 1988, p.192.

GOZORA, V. 2000. Podnikový manažment. Nitra: SPU, 2000. 190 s.

POSPELOV D. A. 1986. Situational control: theory and practice. (Moskva) : Nauka, 1986. 138 p.

TAMM, B. G. - PUUCEN, M. E. - TAVAST, R. R. 1987. Analysis and modeling of productive systems. In: Finances and statistics, 1987, p. 246.

VENDELIN, A. G. 1977. Preparing and taking an administrative decision. Methodo-logical aspect. In: Economics, 1977.

VOROBEV, L. A. 1999. Management of an organization. In: Design-Process, 1999, p. 288.

Contact address:

Leonid Andreevitch VOROBEV, Doctor of Economic Sciences, professor, chief of the department of agriculture output control of Byelorussian Agrarian Technical University. F. Skorina avenue 99, BATU, Minsk, Belarus, 220608. tel. č.: 264 62 41.

Acta oeconomica et informatica 2/2001
Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2001, s. 34-38

TEORETICKÉ A METODOLOGICKÉ PRÍSTUPY PRE VYMEDZENIE VIDIECKEHO PRIESTORU THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE DEFINING OF RURAL AREAS

Mária FÁZIKOVÁ, Peter LACINA

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

The understanding of the concepts „rural areas“, „rural municipality“ and „rural region“ has passed through a certain development. In the background of this development is the global economy with its negative impact on social and ecological systems in individual countries. The troubles connected with a considerable spatial imbalance have emerged mainly in the developed countries. Spatial approaches to solving the problems of rural areas have their roots in the above-mentioned processes. They evolved from purely sectional understanding through spatially-sectional comprehension (at present represented by the European Union's approach) to purely spatial concepts as presented in OECD studies. The theory of rural areas and its methodological procedures and instruments, too, are being developed in accordance with historical development.

Key words: rural areas, rural municipality, rural region, agriculture, agrarian policy, territorial policy

Problematika vidieka, vidieckych regiónov, vidieckych obcí je už dlhšiu dobu predmetom záujmu odborníkov z mnohých oblastí. Príčina tohto zvýšeného záujmu tkvie najmä v prehlbujúcej sa priestorovej nerovnováhe, spôsobenej koncentračnými tendenciami kapitálu v územiach poskytujúcich určité komparatívne, resp. absolútne výhody. Vo väčšine vyspelých krajín však stupeň priestorovej koncentrácie kapitálu a pracovných síl prekročil svoje optimálne hranice, čo sa prejavuje rastom aglomeračných výhod v urbanizovaných územiach a nevyužitím existujúcich podmienok a zdrojov vo vidieckych územiach.

Materiál a metódy

Cieľom je poskytnúť ucelený obraz o vývoji názorov na problematiku vidieka prostredníctvom vývoja jeho definícií, nazierania na jeho funkcie v spoločensko-ekonomickom systéme prostredníctvom metodologických postupov, metodických nástrojov a indikátorov, používaných pri vymedzovaní vidieckeho priestoru a vidieckych regiónov.

Pri analýze relevantných údajov domácej a zahraničnej proveniencie (podľa citovanej literatúry) sme sa pokúsili objasniť proces vývoja v nazeraní na pojem „vidiek“, jeho postave-

nie, funkcie a význam v priestorovom sociálno-ekonomickom systéme. Pre vymedzenie „vidieckeho priestoru“, „vidieckych regiónov“ a typov „vidieckych obcí“ sme využili kritériá používané v OECD (hustota obyvateľstva na danom území, percentuálny podiel obyvateľstva žijúceho vo vidieckych obciach) a kritériá na vymedzenie vidieckych regiónov pre potreby politiky rozvoja vidieka používané v EÚ (hustota obyvateľstva na danom území, podiel zamestnanosti v poľnohospodárstve, dlhodobá tendencia k depopulácii).

Výsledky a diskusia

V prácach zaoberajúcich sa problematikou vidieka absentuje jasné vymedzenie pojmu „vidiek“, „vidiecky región“, „vidiecka obec“. Vo väčšine literárnych prameňov je vidiek charakterizovaný pomerne vágne, väčšinou ako určitá časť krajiny s relatívne nízkou hustotou obyvateľstva, alebo s určitými špecifickými sociálno-ekonomickými črtami. Pojem „vidiek“ sa väčšinou chápe ako reziduálna kategória. Jeho definícia je skôr negatívna, v zmysle „nie urbanizovaný“, alebo „nie aglomerovaný“. Táto koncepčná nejasnosť vyplýva zo zložitosti systému vidiek, ktorý v sebe obsahuje teritoriálnu aj sektorovú koncepciu. Až donedávna prevládal sektorový prístup k problematike vidieka, vyvolaný predovšetkým potrebou riešiť problémy poľnohospodárstva, ktoré sa vo vyspelých európskych štátoch stávalo nekonkurencieschopné najmä voči poľnohospodárstvu USA.

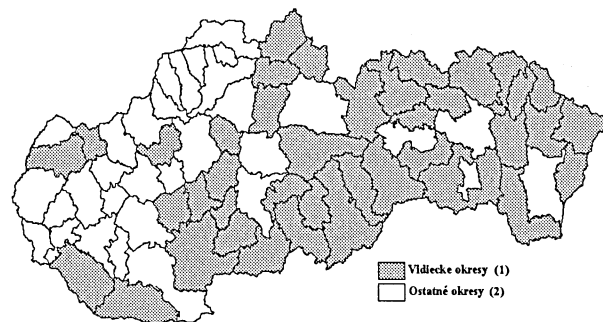
Sektorový prístup pre vymedzenie pojmu „vidiek“

Charakteristiky vidieka a vidieckych oblastí vychádzali spočiatku zo sektorovej koncepcie. Európska únia definovala vidiecke oblasti ako tie, kde je dominantné postavenie poľnohospodárskych aktivít, prevládajú zelené zóny, ktoré majú ekologické funkcie, s nízkou hustotou obyvateľstva, s ohraničenou veľkosťou obcí, kde existujú prírodné krásy, miestna alebo regionálna kultúra, a sú tam možnosti rekreácie a turistiky. Na prvých štyroch miestach sú charakteristiky, ktoré sú typické pre poľnohospodárske regióny, zdôrazňujúce úzku previazanosť vidieka na pôdohospodárske aktivity. Takéto chápanie vidieckeho priestoru bolo dôvodom pre preferenciu poľnohospodárskych aktivít na vidieku a ich podporu vo forme komplexnej agrárnej politiky. Táto politika sa až do roku 1996 jednoznačne orientovala na priamu i nepriamu podporu poľnohospodárstva a farmárov. Uplatňovala sa prostredníctvom rôznych politických a ekonomických nástrojov. Cieľom agrárnej politiky Európskej únie bolo zabezpečiť zodpovedajúcu životnú úroveň poľnohospodárskym komunitám, zabezpečiť potravinovú bezpečnosť za prijateľné ceny a vyrovnávať kvantitatívne výkyvy na trhu s potravinami. Veľká časť prostriedkov z rozpočtu Európskej únie smerovala práve do poľnohospodárstva. Dochádzalo tak k rozptyľovaniu prostriedkov v priestore, bez ohľadu na ďalšie tlmiace, resp. rozvojové problémy v danom území. Dochádzalo a stále dochádza k veľkej nadprodukcii určitých druhov poľnohospodárskych komodít so všetkými vážnymi dôsledkami na ekonomiku fariem. Takáto politika skôr prehlbovala, než zmenšovala rozdiely medzi vidieckymi a urbanizovanými územiami. Napriek výraznej podpore farmárov dochádzalo a dochádza k sústavnému úbytku počtu farmárov a k procesu koncentrácie pôdy aj kapitálu v poľnohospodárstve. To však prináša so sebou veľmi negatívne dôsledky na sociálno-ekonomickú, ale najmä na ekologickú rovnováhu krajiny.

Sektorovo – priestorový prístup pre vymedzenie pojmu „vidiek“

V dôsledku rýchleho procesu urbanizácie a rastu váhy odvetví sekundárneho, ale najmä terciárneho sektora prestalo byť pôdohospodárstvo nosným rozvojovým odvetvím vidieckej ekonomiky. V správe OECD (1993) sa uvádza „...poľnohospodárstvo je zvlášť dôležité pre vidiecke oblasti, pretože zamestnáva približne jednu štvrtinu vidieckej populácie v krajinách OECD, a spolu s lesníctvom využíva väčšinu vidieckej krajiny. Ale poľnohospodárstvo samo nemôže byť zdrojom zdravej a rozvíjajúcej sa vidieckej ekonomiky. Už niekoľko desaťročí neboli v poľnohospodárstve v mnohých štátoch OECD vytvorené žiadne nové pracovné miesta pre farmárov (1993). Preto aj Európska únia musela prejsť od politiky podpory poľnohospodárstva k politike rozvoja vidieka. Tento trend potvrdil svojim výrokom aj Franz Fischler, komisár EÚ pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka: „Poľnohospodárska politika EÚ zatienila svoju vidiecku politiku a preto do 21. storočia musíme vytvoriť novú rovnováhu“ (1997). Európska únia v Agende 2000 deklarovala prechod od politiky podpory poľnohospodárstva k politike rozvoja poľnohospodárstva a vidieka. Spoločná poľnohospodárska politika Európskej únie stojí na dvoch pilieroch: na konkurenčnom, trvalo udržateľnom a na kvalitu orientovanom poľnohospodárstve, a na rozvoji vidieka. Znamená to posun od čisto sektorového prístupu k chápaniu vidieka na sektorovo-teritoriálnu koncepciu. Zdôrazňuje sa ekologická a krajnotvorná funkcia vidieckych oblastí. Zachránenie a posilnenie týchto funkcií vidieka si vyžaduje udržanie osídlenia vo vidieckej krajine, čo v praktickej politike znamená najmä podporu pracovných príležitostí mimo poľnohospodárskej prvovýroby, ale v pramej (podpora spracovania poľnohospodárskych produktov) alebo nepriamej (podpora rozvoja agroturistiky, vidieckeho cestovného ruchu) väzbe na ňu. Oblasti, ktoré si vyžadujú túto podporu sa definujú na základe odvetvových (podiel pracovníkov zamestnaných v pôdohospodárstve) aj priestorových kritérií (hustota obyvateľstva). K týmto kritériám pristupujú ďalšie, ktoré v sebe zahŕňajú aj odvetvový aj priestorový princíp (podiel obyvateľstva žijúceho na vidieku, demografický vývoj v regióne).

Obrázok 1 Vidiecke regióny v SR podľa kritérií EÚ
Figure 1 Rural regions in Slovak Republic by EU criteria
(1) rural regions, (2) other regions

Zdroj: Vlastné triedenie na základe informácií ŠÚ SR
Source: Our own classification based on the data of Slovak Statistics Office

Súčasná chápanie vidieka v politike Európskej únie sa zakladá na zdôrazňovaní funkcií poľnohospodárstva v tomto priestore, avšak v širších priestorových vzťahoch. Zdôrazňuje

sa najmä nenahraditeľná funkcia poľnohospodárstva pri zabezpečení ekologickej rovnováhy v krajine, na udržaní kultúrnych a estetických hodnôt krajiny.

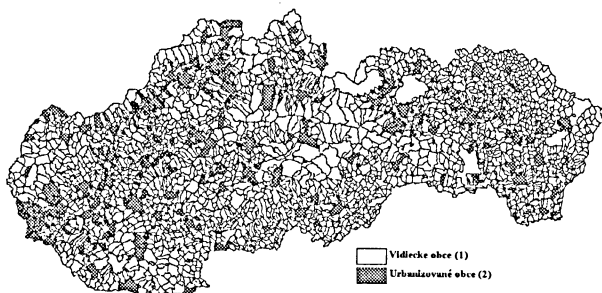
Podľa kritérií Európskej únie žije vo vidieckych okresoch 37,75 % obyvateľov Slovenska na území zaberajúcom 56 % z jeho celkovej rozlohy.

Priestorový prístup pre vymedzenie vidieka Vymedzenie pojmu „vidiecke sídlo“

Teritoriálny prístup pre vymedzenie vidieckych regiónov vyžaduje poznanie endogénnych podmienok v regióne z hľadiska stupňa urbanizácie. Znamená to nevyhnutnosť definície vidieckeho sídla. Tu sa názory odborníkov dosť často rozchádzajú. Neujasnenosť v definícii vidieckeho sídla je dôsledkom veľkej rozmanitosti čo do veľkosti, demografickej a socio-ekonomickej štruktúry. Preto sa často stretávame s definíciou vidieckeho sídla ako reziduálnej kategórie oproti mestu. V odborných prácach je ako vidiecke často vymedzené to, čo nie je mestské. Tento prístup vyvolala situácia v oblasti informácií, nakoľko informačný systém miest je relatívne vybudovaný, naproti tomu však relevantné a komplexné informácie o vidieckych sídlach chýbajú.

Východiskovým kritériom pre odlišenie vidieckeho a mestského územia podľa OECD je hustota obyvateľstva. Sídla s hustotou obyvateľstva nad 150 na kilometer štvorcový sú definované ako urbanizované sídla a sídla s hustotou obyvateľstva nižšou ako 150 sú definované ako vidiecke sídla.

Obrázok 2 Vidiecke a urbanizované obce v SR podľa kritérií OECD
Figure 2 Rural and urbanized municipalities in the Slovak Republic by OECD criteria
(1) rural municipalities, (2) urbanized municipalities

Zdroj: Vlastné triedenie na základe informácií ŠÚ SR
Source: Our own classification based on the data of Slovak Statistics Office

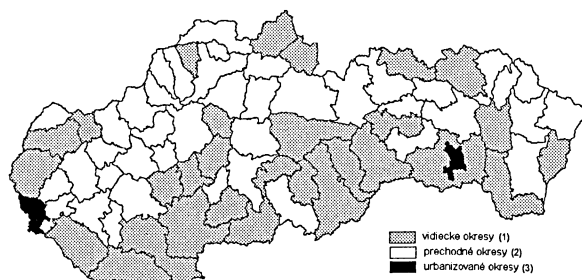
Podľa týchto kritérií je na území Slovenska 2 556 vidieckych obcí (88,8 % z celkového počtu obcí na Slovensku), v ktorých žije 40,05 % z celkového počtu obyvateľov. Katastre týchto obcí pokrývajú 86,09 % z celkovej výmery štátu.

Vymedzenie „vidieckych regiónov“ v priestorovej koncepcii

Určitý posun v nazeraní na vidiek a jeho postavenie v priestorovom ekonomickom systéme je zrejmý z analýz publikovaných OECD. Tu je posun od sektorovo-teritoriálneho k teritoriálnemu chápaniu pojmu vidiek. Podľa OECD (1993) „...vidiecke územia zahŕňajú obyvateľstvo, pôdu a ostatné zdroje nachádzajúce sa v danej krajine a v malých sídlach mimo priameho ekonomického vplyvu veľkých mestských centier. Vidiek je územný alebo priestorový pojem. Nie je obmedzený žiadnym špecifickým využitím krajiny, stupňom

ekonomického zdravia, alebo sektorom ekonomiky.“ Vidiecke regióny sú potom vymedzené na základe podielu obyvateľstva žijúceho na vidieku, kde regióny s podielom obyvateľstva žijúceho na vidieku vyšším ako 50 % sú označené ako vidiecke, ako prechodné sú označené tie regióny, kde podiel obyvateľstva žijúceho na vidieku sa pohybuje v rozmedzí 15-50 %. Regióny s podielom obyvateľstva žijúcim na vidieku nižším ako 15 % sú označené ako urbanizované.

Obrázok 3 Regionalizácia SR podľa kritérií OECD
Figure 3 Regionalization of Slovak Republic by OECD criteria
1) rural regions, (2) intermediate regions, (3) urbanized regions

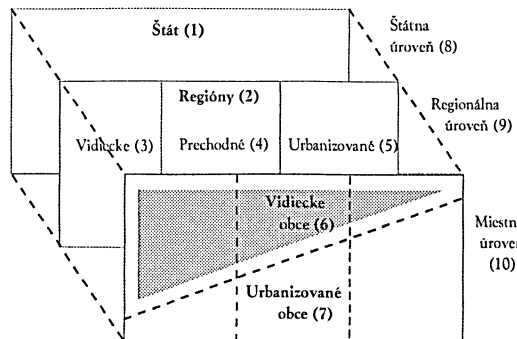
Zdroj: Vlastné triedenie na základe informácií ŠÚ SR
Source: Our own classification based on the data of Slovak Statistics Office

Podľa týchto kritérií žije vo vidieckych okresoch SR 32,37 % obyvateľov na 48,12 % územia, v prechodných okresoch 54,77 % obyvateľov na 50,64 % územia a v urbanizovaných okresoch 12,85 % obyvateľov na 1,24 % územia. V takomto vymedzení sa vidiek chápe ako multi-sektorový priestorový systém, ktorý môže byť vnútorne diferencovaný v dôsledku rozdielov v demografických, ekonomických, sociálnych a environmentálnych charakteristikách. Tu sa dostávame k prierezovému-medzisektorovému chápaniu problematiky, ktoré zabezpečuje rámec pre horizontálnu integráciu rozličných aktivít a politik.

Týmto je priestor definovaný na dvoch hierarchických úrovniach, a to na úrovni sídla ako vidiecke alebo mestské sídlo, a na regionálnej úrovni, a to podľa stupňa rurality regiónu.

Obrázok 4 Hierarchické úrovne regionalizácie na základe „stupňa vidieckosti“ územia
Figure 4 Hierarchical levels of regionalization by „degree of rurality“ of the country

(1) štát, (2) regióny, (3) vidiecke, (4) prechodné, (5) urbanizované, (6) vidiecke obce, (7) urbanizované obce, (8) štátna úroveň, (9) regionálna úroveň, (10) miestna úroveň

Zdroj: Creating rural indicators for shaping territorial policy. Paris, OECD, 1993.
Source: Creating rural indicators for shaping territorial policy. Paris, OECD, 1993.

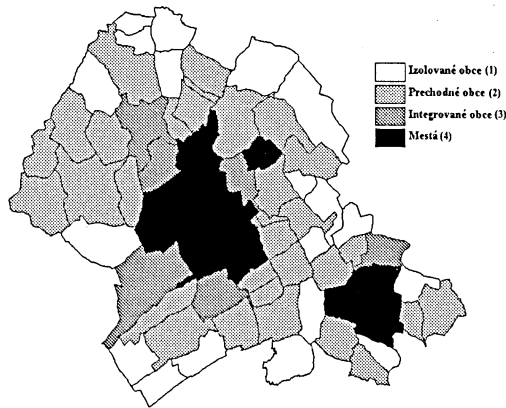
Typológia vidieckych sídiel

Sídla majú v priestorovej štruktúre rozdielnu funkciu a vidiecke sídla majú k mestským sídlam vzťah ako periféria k centru, pretože mestské sídla ponúkajú aglomeračné výhody pre kapitál a sú aj priestorovými jednotkami, ktoré hýbu ekonomickým rozvojom. S rastúcou silou mestského centra rastie jeho vplyv na okolité periférne sídla. V procese suburbanizácie sú vidiecke sídla postupne integrované do regionálneho, resp. makroekonomického systému. Dochádza k ich vertikálnej štrukturalizácii, a to na obce izolované, obce prechodné a obce ekonomicky integrované.

Obrázok 5 Vidiecke obce v okrese Nitra podľa stupňa ich ekonomickej integrácie

Figure 5 Rural municipalities in Nitra District by level of economic integration

(1) isolated municipalities, (2) intermediate municipalities, (3) integrated municipalities, (4) cities and towns

Zdroj: Vlastné triedenie
Source: Our own classification

Obce izolované sú často popisované ako periférne. Ich charakteristickými črtami je nízka zaľudnenosť a slabá dopravná dostupnosť. Prechodné obce tvoria väčšinu vidieckych obcí. Historicky to boli obce založené prevažne na poľnohospodárstve a veľká časť z nich je ešte stále značne závislá od poľnohospodárstva. Konkrétne rozdiely v pôdnych a topografických podmienkach sú prvotnou príčinou značných diferencí vo využití pôdy a v dôchodkovosti poľnohospodárstva. Pretože sila poľnohospodárstva sa postupne oslabuje, tieto obce podliehajú najvýraznejším sociálno-ekonomickým zmenám, a to buď smerom k izolovaným obciam, alebo smerom k ekonomicky integrovaným obciam. V horizontálnej rovine sa tak vidiecke sídla s pôvodne poľnohospodárskou funkciou menia na sídla s čiastkovou poľnohospodárskou funkciou, sídla s obytnou funkciou, sídla s rekreačnou funkciou, sídla so špecifickou funkciou. Ekonomicky integrované obce sú charakteristické ekonomickým rastom. Nachádzajú sa väčšinou v blízkosti urbanistických centier, čo je ich najväčšia výhoda z hľadiska ekonomickej integrácie. Väčšina obyvateľov týchto obcí nachádza zamestnanie v odvetviach typických pre mestské štruktúry, avšak životný štýl má charakteristické vidiecke črty.

V Agende 2000 v spoločnej agrárnej politike deklaruje Európska únia prechod od podpory rozvoja poľnohospodárstva k podpore rozvoja vidieka. Cieľom tejto reformy je zaviesť politiku trvalo udržateľného a integrovaného rozvoja vidieka, ktorú budú usmerňovať jednotné pravidlá a zabezpečiť lepšiu

previazanosť medzi politikou rozvoja vidieka, cenovou politikou a trhovou politikou. Táto politika bude podporovať všetky aspekty rozvoja vidieka a to najmä participáciu miestnych aktérov. V tomto duchu sa nová politika rozvoja vidieka vo vzťahu k poľnohospodárstvu a jeho konverzii na iné aktivity zameriava na:

- zlepšenie štruktúry poľnohospodárskeho majetku,
- garantovanie bezpečnosti a kvality potravín,
- zabezpečenie primeraných a stabilných dôchodkov farmárom,
- zabezpečenie environmentálnych prístupov,
- rozvoj alternatívnych a doplnkových aktivít na vytváranie zamestnanosti, s cieľom spomaľovať depopuláciu vidieka a posilniť ekonomickú a sociálnu štruktúru vidieckych oblastí,
- zlepšenie životných a pracovných podmienok a zabezpečenie rovnosti príležitostí.

Pokiaľ podpora vidieka bude usmerňovaná prostredníctvom nástrojov regionálnej politiky a konkrétne požiadavky sa budú uspokojovať prostredníctvom individuálnych grantov a projektov, tak ako je to v smerniciach pre poskytovanie prostriedkov z fondov EÚ a z programu SAPARD, je jasné, že konkrétna alokácia prostriedkov musí zohľadňovať nielen regionálnu diferencovanosť, ale aj diferencovanosť vnútroregionálnu. Efektívna podpora rozvojových projektov musí tiež zohľadňovať kapacitu obcí, v ktorých budú alokované. S ohľadom na efektívnosť vynaložených nákladov je treba stanoviť si realistické ciele pre projekty umiestňované v obciach s rôznym sociálno-ekonomickým potenciálom.

V odľahlých obciach vzhľadom na nízku kapacitu sociálneho kapitálu je potrebné pomoc zamerať na zvyšovanie jeho úrovne, najmä zvyšovaním kvalifikácie a rekvalifikácie miestnej pracovnej sily, aby bola pripravená na nové pracovné príležitosti. Dôležitým cieľom je tu aj ochrana prírodných zdrojov a zachovanie biodiverzity.

V prechodných obciach by malo byť prioritným zámerom zvýšenie ich konkurencieschopnosti hľadaním nových zdrojov príjmov cestou diverzifikácie ekonomiky. Perspektíva týchto obcí závisí od tempa vytvárania nových pracovných príležitostí v sekundárnom a terciárnom sektore a od tempa štruktúrného prispôsobovania sa poľnohospodárstvu.

Prioritou rozvoja integrovaných obcí je udržať kvalitu životného prostredia a kultúrneho dedičstva.

Záver

S globalizáciou ekonomiky a s pokračujúcou delbou práce rastie váha komparatívnych výhod, ktoré dosahujú rôzne regióny v konkurenčnom prostredí globalizujúceho sa svetového trhu. Do popredia sa dostávajú problémy vyčerpanosti priestoru, ktoré sú evidentné najmä v urbanizovaných územiach vyspelých štátov. Dochádza k narušeniu nielen ekologickej, ale aj sociálnej stability takýchto území. Vývoj názorov na pojem „vidiek“, aj na problematiku jeho rozvoja podmieňuje najmä intenzita pôsobenia vyššie uvedených faktorov. Od chápania vidieka ako reziduálnej kategórie k mestu, resp. mestskému územiu sa postupne, cez rôzne vývojové etapy, prechádza k chápaniu vidieka ako územia poskytujúceho určité komparatívne výhody podporujúce komplexný a vyvážený rozvoj celého regiónu, resp. štátu. Tomuto vývoju sa podriaďujú tiež politické a ekonomické nástroje, ktoré od čisto sektorových riešení postupne prechádzajú k riešeniam prierezovým, integrovaným, trvalo udržateľným s dôrazom na regionálny prístup.

Súhrn

Chápanie pojmu „vidiek“, „vidiecka obec“, „vidiecky región“ prešlo určitým vývojom. Na pozadí tohto vývoja je globálny vývoj svetovej ekonomiky a v poslednom období jeho značne negatívne dopady na sociálne a ekologické systémy v jednotlivých krajinách. Najmä v ekonomicky vyspelých štátoch sa objavili problémy súvisiace so značnou priestorovou nerovnováhou. Teoretické prístupy riešenia problematiky vidieka, sa odvíjajú od týchto procesov. Prechádzali od čisto sektorovo chápanej problematiky rozvoja vidieka cez sektorovo priestorové chápanie v súčasnosti reprezentované prístupom Európskej únie, až po čisto priestorové koncepcie reprezentované v štúdiách OECD. V súlade s historickým vývojom sa postupne formuje aj teória vidieka, jej metodologické postupy a nástroje.

Kľúčové slová: vidiek, vidiecka obec, vidiecky región, poľnohospodárstvo, agrárna politika, teritoriálna politika

Literatúra

Agenda 2000. <http://europa.eu.int/>

BELAJOVÁ, A. - SIEBENMANNOVÁ, A., 1999. The theory and practice of

rural development. In: Zemědělská ekonomika, roč. 45, 1999, č. 7, s. 323-332.

Creating rural indicators for shaping territorial policy. Paris : OECD, 1993. ISBN 92-64-14112-X

DUBECOVÁ, I., 2000. Význam poznania vidieckych oblastí pre tvorbu rozvojovej politiky vidieka. Medzinárodné vedecké dni 2000: Zborník vedeckých prác IV. Nitra : SPU, 2000, s. 224-230.

FÁZIKOVÁ, M. - STEHLÍKOVÁ, B. - LACINA, P., 1999. Základná typológia vidieckych obcí v SR z hľadiska demografického vývoja. In: Zemědělská ekonomika, roč. 45, 1999, č. 2, s. 53-58.

Rural development. European Commission. Luxembourg : DG VI, 1997. ISBN 828-2053-X

ŠTEIS, R. - GÁL, P., 1981. Prestavba sídiel vidieckeho typu. Bratislava : SNTN, 1981, s. 66-67.

What is the future of our countryside? Paris : OECD, 1993. ISBN 92-64-13808-0

Kontaktná adresa:

doc. Ing. Mária Fáziková, CSc. Katedra regionálneho rozvoja, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel.: 037/60 15 63, e-mail: Maria.Fazikova@uniag.sk ; Mgr. Peter Lacina, Katedra regionálneho rozvoja, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel.: 037/60 15 66, e-mail: Peter.Lacina@uniag.sk

Acta oeconomica et informatica 2/2001
Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2001, s. 38-43

NOVÝ METODOLOGICKÝ PRÍSTUP PRE VYMEDZENIE VIDIEKA A JEHO APLIKÁCIA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

A NEW METHODOLOGICAL APPROACH TO THE COUNTRYSIDE BOUNDARY AND ITS APPLICATION IN THE SLOVAK REPUBLIC

Beáta STEHLÍKOVÁ

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

The term rural area is immediately understood by everybody. However, the creation of an objective, unequivocal definition of the countryside appears to be a tricky, even impossible task. Population density is a criterion most often used to define the boundary between rural and urban areas. The article presents new methods for definition of rural areas at two hierarchical levels – the local level (municipalities) and a territorial unit (district, region). The methods are based on the construction and the use of membership function of rural and urban areas.

Key words: countryside, population density, membership function, fuzzy sets

Vidiecky priestor je fenomén, ktorého význam v súčasnosti narastá. Vidiek už nie je len životným prostredím človeka spätého s pôdou. Stáva sa osobitným objektom vedeckého záujmu. Je to komplexný, presne nešpecifikovateľný svet. Diverzita vidieckych území je založená na topografickej charakteristike regiónu, demografickom profile obyvateľstva, type miestnej ekonomiky, na sociálnej a kultúrnej premenlivosti obyvateľov vidieka vzhľadom na ich odlišnú národnosť, náboženské vyznanie. Je samozrejmé, že žiadna definícia nemôže postrehnúť túto rozmanitosť. Preto je veľmi zložitá prispôbiť definíciu vidieka tak, aby odrážala regionálnu

rôznorodosť a bola súčasne jasne exaktne definovaná. Rôzni autori uvádzajú súbory rôznych charakteristík a vlastností platných v danom čase a priestore pre vidiek ako socio-územnú štruktúru. Väčšina definícií klasifikuje územie na základe počtu obyvateľov, resp. hustoty osídlenia, stupňa urbanizácie, blízkosti a vzťahov k urbanizovanému územiu, hlavnej ekonomickej aktivity obyvateľstva hodnoteného územia. Každá definícia vidieka má svoju atraktivitu, ale aj obmedzenia.

Haraj (1998) uvádza, že hustota obyvateľstva je kritérium vhodné pre klasifikáciu územia na miestnej úrovni. Kritérium hustoty pri vymedzení vidieka používa Nichol (1990). Fáziková